Gemeente Amsterdam
Gemeenteraad
Gemeenteblad

Schriftelijke vragen

R

Jaar	**2020**
Afdeling	**1**
Nummer	**nnb**
Datum indiening	**4 juni 2020**
Datum akkoord	**1 juli 2020**

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen van het lid Vroege inzake zwemmen in de stad.

Aan de gemeenteraad

Toelichting door vragensteller:

Ernst Bakker, oud D66-wethouder in Amsterdam, introduceerde in 1979 de ijsnota. Deze ijsnota is nog jaren actueel gebleken: schaatsen op de Amsterdamse grachten is voor veel Amsterdammers een unieke en romantische belevenis. De fractie van D66 meent nu dat de ijsnota een zomerse evenknie verdient: zwemmen in de Amstel.

Door onze stad stroomt de Amstel en het water van de Amstel is van opvallend goede kwaliteit. Dat biedt kansen, zeker gezien de steeds warmere en langer durende zomers èn de coronacrisis die ertoe zal leiden dat mensen vaker en langer vakantie zullen vieren in eigen land en stad.

Het is wat fractie van D66 betreft wenselijk om het potentieel aan officiële zwemplekken in onze stad maximaal te benutten, zodat de drukte zich niet concentreert op de beperkte plekken waar nu wel gezwommen mag worden. Zo kan de 1,5 meter afstand gewaarborgd worden en concentreert de drukte zich niet op een paar plekken.

Gezien vorenstaande heeft het lid Vroege, namens de fractie van D66 op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen aan het college van burgemeester en wethouders gesteld:

Inleiding op de vragen:
Op dit moment zijn er door de provincie Noord-Holland geen officiële zwemplekken aangewezen in de Amstel in de stad. Dat betekent dat Amsterdammers die toch willen zwemmen in de Amstel risico's lopen en dit kan ook betekenen dat die Amsterdammers overlast geven aan het verkeer op het water en aan de omwonenden.

1. Is het college bereid op zeer korte termijn met de provincie het gesprek aan te gaan zodat langs de Amstel officiële zwemplekken aangewezen worden?

Antwoord
Ja. Er is voor zwemplekken langs de Amstel overleg geweest met de provincie, waterschap en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG).

Voor het aanwijzen van zwemplekken volgt de provincie het ‘Protocol aanwijzen en afvoeren van Zwemlocaties’[1] Voor de aanwijzing moet een stappenplan worden gevolgd om te bepalen of de zwemlocaties veilig zijn, of aanwijzing als zwemwater conflicteert met andere functies, of de locaties voldoende bereikbaar zijn en of de potentiële locaties, al dan niet na het nemen van maatregelen, structureel kunnen voldoen aan de zwemwaternormen. Een besluit om een nieuwe zwemlocatie aan te wijzen is op deze wijze gedegen onderbouwd.
Deze procedure kost zeker twee jaar. Voor deze zomer is de aanwijzing als officiële zwemplek dus geen optie.

Voor de Amstel verwacht de provincie dat er op basis van het protocol slechts een beperkte mogelijkheid is tot het aanwijzen tot officiële zwemplek om twee redenen:

- Het voor de veiligheid goed scheiden van zwemmen en varen.
- Het water van de Amstel voldoet niet aan de kwaliteitseisen voor zwemwater.

Het waterschap geeft aan dat de zwemwaterkwaliteit regelmatig onvoldoende is. Vooral na stortbuien ontstaan er rioolwateroverstorten. Ook wordt nog effluent uit de Rioolwaterzuivering Amstelveen geloosd op de Amstel. Op termijn wordt dat laatste punt mogelijk opgelost. De OD Noordzeekanaalgebied NZKG wijst op de verontreiniging in de waterbodem.

We gaan graag nader met de provincie in gesprek over het realiseren van officiële zwemplekken in de Amstel of op andere locaties in Amsterdam.

2. Het college heeft in de Watervisie 2016 aangegeven te willen verkennen, samen met woonbootbewoners, walbewoners en andere betrokkenen aan de Amstel, hoe woonboten verplaatst kunnen worden om het zicht op de Amstel te vergroten en het recreatief gebruik van de Amsteloevers voor meer mensen mogelijk te maken. Wat is hier concreet uit gekomen?

Antwoord
In de Watervisie Amsterdam 2040 (2016) is dit inderdaad aangegeven. Dit heeft nog niet tot concrete acties geleid. Een reden is dat er bijna geen plaatsen beschikbaar komen om woonboten (vrijwillig) naar toe te verplaatsen, naast het feit dat er geen budget voor opkopen is.

3. Daarnaast kondigde het college in de Watervisie aan te kijken hoe niet-officiële locaties in natuurwater waar wel veel gezwommen wordt veiliger gemaakt kunnen worden. Wat is er uit deze verkenning gekomen?

Antwoord
Bij niet-officiële locaties in natuurwater is er sprake van wildzwemmen. Deze plekken voldoen niet aan de formele eisen voor zwemlocaties gericht op gezondheid en veiligheid. De waterkwaliteit is bijvoorbeeld slecht, waardoor er verhoogd risico is voor de gezondheid. Op plekken waar ook boten varen is het niet veilig om te zwemmen.

[1] Protocol is opgesteld ter uitvoering van Europese richtlijn voor het beheer van de zwemwaterkwaliteit (2006/7/EG).

In een brief van 18 juli 2017 heeft het college uw raad geïnformeerd over de status van niet-officiële zwemlocaties. Om een zwemplek volgens Europese regelgeving als officiële zwemlocatie te kunnen aanwijzen is het nodig aan de volgende criteria te voldoen:

- De fysieke veiligheid van een zwemmer om veilig in en uit water te kunnen moet voldoende zijn.
- Een zwemplek moet gemarkeerd zijn met een ballenlijn vanaf een diepte van 1,40 meter.
- De waterkwaliteit moet de afgelopen twee zwemseizoen gemeten zijn en kwalitatief aanvaardbaar zijn bevonden.
- Er mag geen sprake zijn van conflicterend gebruik in een straal van 25 meter. Dit betekent dat er geen boten of andere watergebruikers in de buurt kunnen komen van de zwemmers.
- De plek moet onderhouden/beheerd worden.
- Er moeten borden aanwezig zijn, waarop de risico's van zwemmen in open water toegelicht worden.

De gemeente, de waterschappen, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en GGD hebben in beeld op welke plekken er frequent sprake is van wildzwemmen. Bij een verkenning van deze plekken blijkt dat er niet altijd voldoende gezondheids- en veiligheidsmaatregelen getroffen kunnen worden. Met de toename van het aantal zwemplekken en de toenemende aandacht hiervoor, is het ook wenselijk dat de gemeente bij de aanwijzing en inrichting van een nieuwe zwemplek duidelijkheid schept over de uitvoering van de taken van de betrokken diensten en keuzes maakt in zaken als toezicht, handhaving en beheer.

Maatregelen die getroffen zijn:

- Het plaatsen van verbodsborden, omdat de stadsdelen risico’s signaleren zijn. Zij constateren vaker dat deze borden binnen de kortste keren verdwenen zijn, ook als ze naar concrete risico’s verwijzen (aanlegplaats voor boten, obstakels onder water, vervuilde bodem).
- Op ruim 20 niet officiële zwemlocaties wordt door Waternet op verzoek van Amsterdam grofvuil uit het water gevist, om ongelukken te voorkomen.
- Op diverse plekken zijn trappen aangebracht, mede om te zorgen dat de oever minder risico op beschadiging loopt of om overlast bij woonboten te verminderen.

Het doel van deze maatregelen is om de fysieke veiligheid op de niet-officiële zwemplekken te verbeteren.

4. Is het college bereid om behalve de officiële zwemplekken[2] ook de niet-officiële zwemplekken zichtbaar maken, ter bevordering van spreiding, zodat ook diverse plekken langs de Amstel zichtbaar zijn?

Antwoord

Zoals hierboven toegelicht brengt wildzwemmen risico’s voor de gezondheid en de veiligheid van zwemmers met zich mee. Bovendien is het zo dat de gemeente wellicht aansprakelijk gesteld kan worden bij letsel of andere schade indien de gemeente een waterplek toegankelijk maakt en aanwijst als een niet officiële zwemplek.
De maatregelen te treffen maatregelen hebben tot doel de grootste gevaren van wildzwemmen nog enigszins te beperken.

[2] https://www.amsterdam.nl/sport/zwemmen/officiele/

In het stedelijke deel van de Amstel wordt erg veel gevaren en is zwemmen expliciet verboden en ongewenst. Rond de Omval is de bodemverontreiniging een gezondheidsgevaar. Verder wordt er door diverse roeiverenigingen veel geroeid en zien de roeiers de zwemmers vaak niet (de meeste boten varen ‘blind’).

Om deze redenen is het niet verstandig om niet-officiële zwemlocaties te stimuleren of zichtbaar te maken. Wel is het college bereid om onderzoek te doen naar welke niet-officiële zwemplekken (op termijn) omgezet kunnen worden naar officiële. Daartoe zullen we in overleg met de provincie werken aan ontwikkellocaties. Hierover zal u voor de zomer van 2021 nader worden informeren.

Voor de langere termijn is het denkbaar dat er meer officiële zwemlocaties worden gerealiseerd. Daarvoor zijn dan wel onderzoek en waarschijnlijk (kostbare) maatregelen noodzakelijk. U kunt daarbij denken aan maatregelen van het waterschap ten aanzien van de lozing van water van de Rioolwaterzuivering Amstelveen; sanering van de waterbodem van bijvoorbeeld de Amstel of het Nieuwe Diep; of het op bepaalde locaties verbieden van vaarverkeer, bijvoorbeeld aan de strook langs de Weesperzijde bij de loswal. Ook deze mogelijkheden zullen wij verkennen opdat de bestuurlijke afweging over de (on)wenselijkheid van dergelijke maatregelen mogelijk wordt gemaakt.

5. In de Watervisie uit 2018 heeft de gemeente eveneens aangekondigd samen met de provincie Noord-Holland een verkenning te doen naar de mogelijkheden voor meer en veiligere zwemplekken in natuurwater in Amsterdam. Tevens zou er worden gezocht naar één of twee nieuwe officiële zwemlocaties in natuurwater binnen de Ring. Wat is er uit deze verkenning gekomen?

Antwoord
Deze verkenning is in 2017 ambtelijk uitgevoerd en heeft weinig opgeleverd. Momenteel wordt in samenwerking met het Marineterrein, Waternet en de provincie toegewerkt naar de aanwijzing van een formele zwemplek bij het Marineterrein. Onderzocht wordt of een deel van het water kan worden afgeschermd voor zwemmers. Ook moet gewaarborgd zijn dat na een stortbui vanwege riooloverstorten gewaarschuwd wordt voor gezondheidsrisico’s.

6. Ziet het college mogelijkheden om met spoed (dus vóór de zomer) het aantal natuurzwemplekken met recreatiemogelijkheid in de stad uit te breiden?

Antwoord
Zoals hierboven toegelicht zien wij voor de zomer geen mogelijkheden om het aantal officiële zwemlocaties uit te breiden.

7. Kan het college de reeds bestaande zwemplekken in Amsterdam en de directe omgeving, die zich op fietsafstand bevinden, beter communiceren zodat mensen weten waar ze allemaal heen kunnen op de fiets om te zwemmen?

Antwoord
Voor het vinden van de officiële zwemplekken is er informatie op de site https://www.zwemwater.nl/.

Hier is ook informatie te vinden over veilig zwemmen en gezondheidsrisico's en het Corona protocol zwemmen en recreëren in en aan oppervlaktewater.

Op de kaart met zwemwater, stadsstranden en fonteinen geeft de gemeente Amsterdam een overzicht van zwemplekken in open water: https://maps.amsterdam.nl/zwemwater/ .

Zie tevens de site: https://www.amsterdam.nl/veelgevraagd/?caseid=%7BD6E280FB-4A76-40A0-9B88-12B87E446FA6%7D

Voorts is het voor de gezondheidsrisico's goed kennis te nemen van de site van de GGD over het zwemmen in open water: https://www.ggd.amsterdam.nl/gezond-wonen/zwemmen-open-water/

8. Hoe zorgt het college ervoor dat blauwalg voorkomen wordt, zodat we niet in de situatie komen dat er negatieve zwemadviezen moeten worden uitgegeven? Welke preventiemethoden hanteert het college tegen blauwalg?

Antwoord
Blauwalg ontstaat op plekken waar de waterafvoer zo laag is dat de verblijftijd van water te lang wordt. In bijv. de Amstel stroomt het water bij regen veel meer door. Het is dan binnen twee weken doorgestroomd naar het IJ. Er komen dan nauwelijks blauwalgen voor. Preventief iets aan blauwalggroei doen kan door het verminderen van het fosfaat dat in het oppervlaktewater terecht komt. De waterschappen spannen zich in om in overeenstemming met de Kaderrichtlijnwater, de hoeveelheid fosfaat op bijvoorbeeld de Amstel vanuit polders en zuiveringen te beperken. Voor de gemeente is er preventief weinig te doen aan blauwalggroei in de Amstel.

Bij officiële zwemlocaties wordt bij de keuze van de locatie rekening gehouden om het risico op blauwalggroei zo klein mogelijk te maken, bijv. door de ligging in het watersysteem en weinig/geen fosfaatbronnen in de omgeving. Toch zijn ook op officiële zwemlocaties incidenteel overschrijdingen van blauwalgwaarden mogelijk. Voor plekken buiten officiële zwemlocaties is er geen instantie die negatieve zwemadviezen geeft. Op officiële zwemlocaties wordt de communicatie over de waterkwaliteit gedaan door de provincie en monitoring van de zwemwaterkwaliteit door de waterbeheerder.

Burgemeester en wethouders van Amsterdam

Femke Halsema, burgemeester Peter Teesink, secretaris